

DATAGEDREVEN ZORG

De langdurende zorg ondersteund door data en AI

Hoe kan jij bijdragen aan de zinvolle en verantwoorde toepassing van data en AI?

Hoe bewust ben jij van de rol van data en AI in jouw werk?

Als Vilans verzamelen en verspreiden we kennis over data- en AI-toepassingen in de langdurige zorg. We richten ons daarbij op de rol van data en AI in het primaire zorgproces en hebben nadrukkelijk aandacht voor de kansen én uitdagingen.

Iedereen heeft in toenemende mate te maken met data en AI, maar hoe ga je daar op een zinvolle en verantwoorde manier mee om?

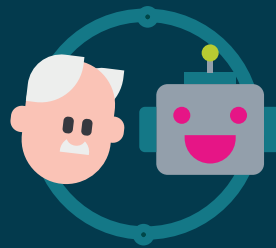
Om je hierover te inspireren en aan te zetten tot nadenken over de rol van data en AI binnen jouw eigen werkveld, geven we je hier een aantal voorbeelden.

[Lees hier meer](#) over wat Vilans doet op het gebied van datagedreven zorg.

Inhoud

DATA

AI

Data

Onder 'data' verstaan wij informatie in digitale vorm.

AI - Artificiële intelligentie

Onder toepassingen van 'AI' verstaan we technologieën die zich op basis van data over hun omgeving intelligent gedragen en zo in staat zijn bepaalde taken van mensen te ondersteunen of over te nemen.

Data en AI in het zorgproces

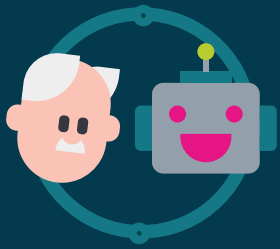
De rol van data en AI in het primaire zorgproces illustreren we aan de hand van twee mogelijke perspectieven. Welke spreekt je het meest aan? Wat vind jij het meest herkenbaar?

Dilemma's tussen kansen en uitdagingen

We laten voorbeelden zien van kansen en uitdagingen die gepaard gaan met datagedreven zorg. Het tegen elkaar afwegen van deze kansen en uitdagingen kan lastige dilemma's opleveren in de praktijk.

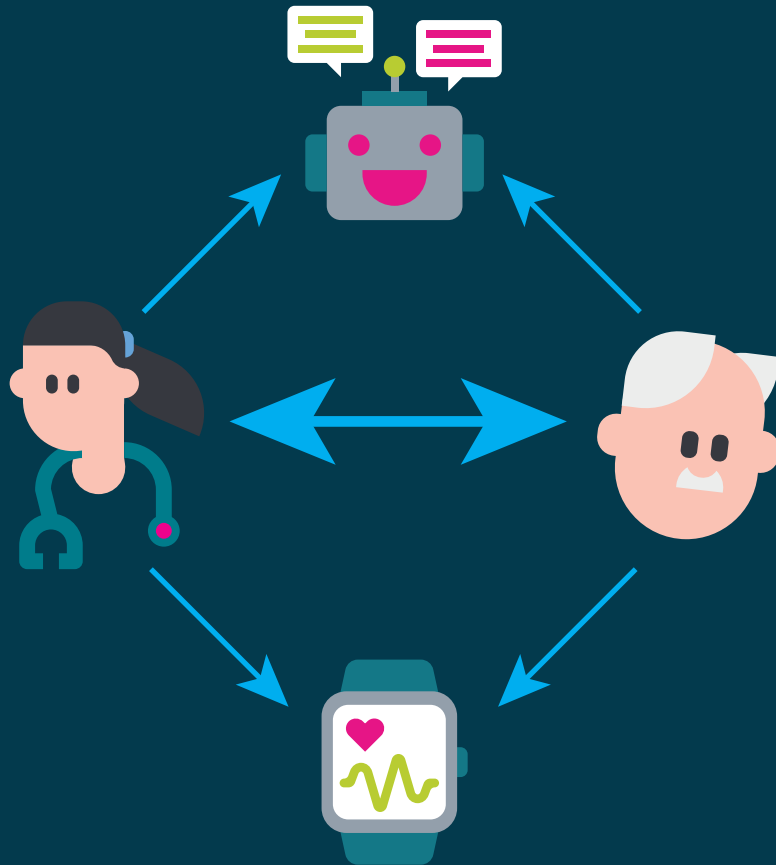
Praktijkvoorbeelden

We sluiten af met vier voorbeelden van datagedreven zorg. We gaan per voorbeeld in op een praktijkvraagstuk, bijpassende data- en AI-toepassingen, en mogelijke dilemma's.

De rol van data en AI - Perspectief A

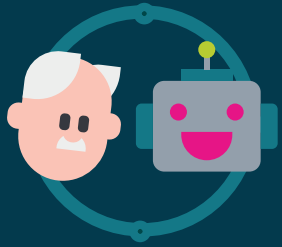
Technologie als toevoeging aan het zorgproces

De cliënt en verzorgenden hebben een **actieve rol bij het verzamelen van data** over de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van de cliënt. Daarvoor worden vaak **meerdere technologieën los** naast elkaar gebruikt. De cliënt houdt bijvoorbeeld actief zijn hartslag en bloeddruk bij via een health-app en verzorgenden leggen belangrijke gegevens vast in het elektronisch cliënten dossier (ECD).

De technologieën die de cliënt en verzorgenden ondersteunen zijn **voorgeprogrammeerd**; de ontwerpers bepalen hoe data wordt verwerkt tot uitkomsten en adviezen en de cliënt en verzorgenden hebben een **actieve rol bij de analyse en interpretatie** van deze data. Waarom is de cliënt onrustig of geïrriteerd? Wat kunnen we doen om hier in de toekomst alerter op te reageren? Op basis van hun gevoel, ervaring en aan de hand van de beschikbare data **komen zij zelf tot beslissingen**. Zij kijken bijvoorbeeld in een mobiele app wat hierover al is vastgelegd in eerdere rapportages.

*Iedere organisatie en individu heeft zijn eigen afwegingen en voorkeuren bij de inzet van data en AI-toepassingen. Deze perspectieven zijn ter inspiratie en niet elke belanghebbende, zoals de naaste, is hierin meegenomen.

De rol van data en AI - perspectief B

Technologie als drijvende kracht binnen het zorgproces

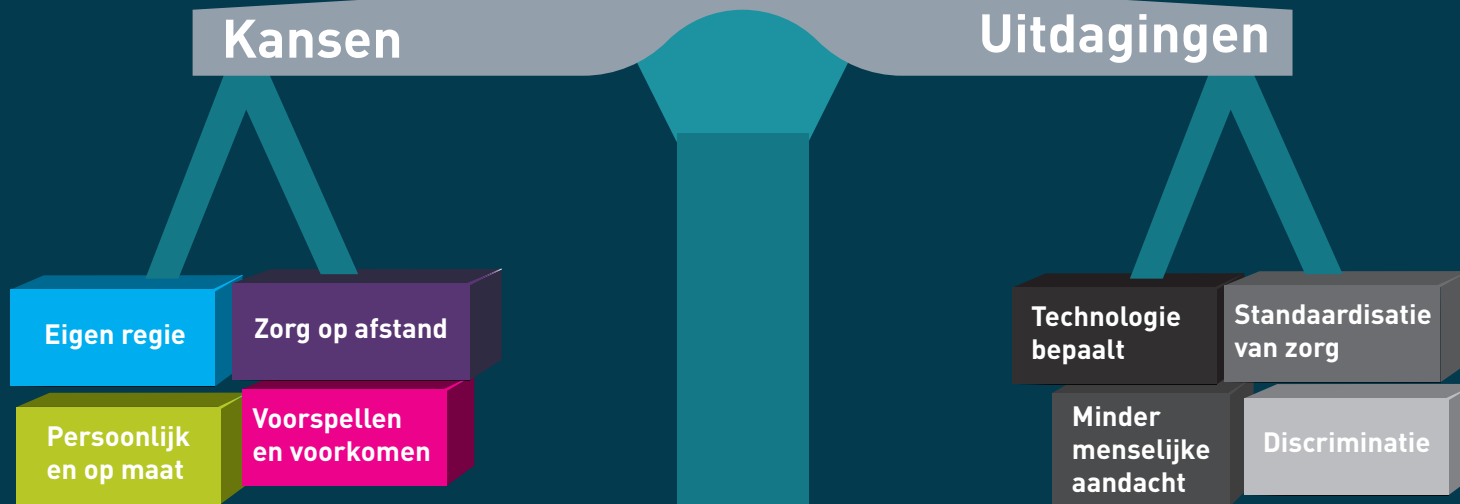
Via sensoren en andere online toepassingen wordt **continue en volledig geautomatiseerd data verzameld** over de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van de cliënt. Meerdere technologieën zoals wearables, een sociale robot en het ECD zijn met elkaar verbonden binnen **één ecosysteem ("Jouw Digitale Zorgsysteem")**.

Tijdens het gebruik van technologieën die de zorg ondersteunen is geen actief handelen vereist van de cliënt, verzorgenden of andere gebruikers. Technologieën kunnen zelfstandig data verwerken, taken uitvoeren en bepaalde beslissingen nemen **zonder menselijke tussenkomst**. De cliënten en verzorgenden worden continu **proactief geadviseerd door technologieën**. Slimme thuiszorg technologie is bijvoorbeeld in staat om vroegtijdig te herkennen dat de mobiliteit of het dag-nacht ritme van de cliënt achteruitgaat en **waarschuwt de cliënt en verzorgenden hier automatisch** over, zodat zij maatregelen kunnen treffen.

*Iedere organisatie en individu heeft zijn eigen afwegingen en voorkeuren bij de inzet van data en AI-toepassingen. Deze perspectieven zijn ter inspiratie en niet elke belanghebbende, zoals de naaste, is hierin meegenomen.

Dilemma's

Hoe zetten we data en AI op een zinvolle en verantwoorde manier in?

Eigen regie - het (nog) actiever laten zijn van cliënten in hun eigen zorg, bijv. door zelf data te verzamelen, zelfmanagement, etc.

Zorg op afstand - menselijk contact op afstand en beter actueel inzicht in de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van de cliënt.

Persoonlijk en op maat - personaliseren van zorg en ondersteuning door het verzamelen en verwerken van data uit de dagelijkse context van de cliënt.

Voorspellen en voorkomen - bijvoorbeeld van achteruitgang in de gezondheid en welzijn of van incidenten zoals een val of agressie.

Standaardisatie van zorg - keuzes bij het inrichten van zorg worden gemaakt op basis van 'gemiddelden' uit data in plaats van behoeften en kenmerken van de individuele cliënt.

Technologie bepaalt - de uitkomsten en adviezen van technologie worden klakkeloos overgenomen, of opgelegd als regels.

Discriminatie - bepaalde groepen mensen worden buitengesloten doordat algoritmen worden getraind met niet-representatieve datasets. Denk aan een bewakingssysteem dat cliënten met een donkere huidskleur minder goed herkent dan cliënten met een lichte huidskleur.

Minder menselijke aandacht - door automatisering van beslissingen en handelingen.

Praktijkvraagstuk “Begrepen worden”

Hoe kan ik beter mijn stress herkennen en kenbaar maken?

Hoe kan ik de gevoelens en het gedrag van de cliënt beter begrijpen?

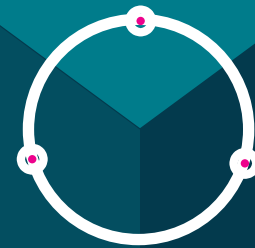
Dilemma

Kans

Uitdaging

Eigen regie

Technologie bepaalt

Wearables voor het real-time en continue meten van psychofysiologische markers die samenhangen met stress zoals hartritmevariabiliteit.

TIP: Gebruik de technologie enkel als een instrument om inzicht te krijgen in de gevoelens van een cliënt. Plaats de data en uitkomsten zorgvuldig in context van de cliënt.

App die cliënten helpt zelfstandig spanningsopbouw te signaleren en te reguleren. Ook de begeleider heeft inzicht in de aangegeven spanning en ingezette regulatie-strategieën van de cliënt.

Praktijkvraagstuk “Sociaal contact”

Hoe kan ik meer in contact komen met andere mensen?

Hoe kunnen we zorgen dat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen wonen?

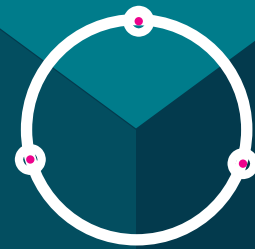
Dilemma

Kans

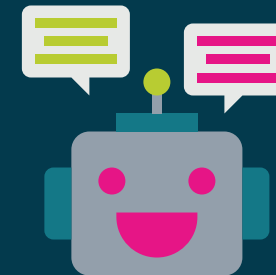
Uitdaging

Zorg op afstand

Minder menselijke aandacht

Technologie

Sociale robot kan ondersteuning bieden bij dagstructuur en eenzaamheid, bijvoorbeeld door gesproken herinneringen, door gezelschap te bieden of door sociaal contact met anderen te stimuleren.

TIP: Zet zorgrobots in om waardevol menselijk contact te stimuleren en niet ter vervanging van menselijke aandacht.

Vaak kan de verzorgende of mantelzorger de robot instellen naar de behoefte en wensen van de cliënt.

Praktijkvraagstuk “Veiligheid & vrijheid”

Hoe krijg ik meer vrijheid in mijn doen en laten?

Hoe weet ik hoe het met de cliënt gaat zonder onnodig zijn nachtrust te verstoren?

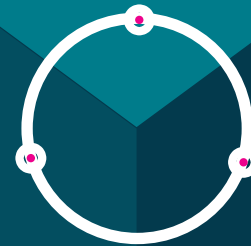
Dilemma

Kans

Uitdaging

Voorspellen en voorkomen

Standaardisatie van zorg

Technologie

Leefstijlmonitoring kan activiteitenpatroon monitoren en subtiele afwijkingen signaleren, bijv. in dag-nacht ritme, toiletgang, loopsnelheid, eetpatroon, etc.

TIP: Blijf kritisch overwegen of en hoe technologie een oplossing biedt, zodat opgehaalde inzichten bijdragen aan wat de cliënt wil.

Geavanceerde zorgdomotica zoals sensornetwerken en beeld-interpreterende camera's helpen bij vroegtijdige alarmering bij hulpbehoevende en onveilige situaties. Simpelere domotica als slimme sloten en slimme verlichting kunnen cliënten helpen zelfstandiger te leven.

Praktijkvraagstuk “Continuïteit van zorg”

Hoe kunnen we met beperkte middelen de kwaliteit van zorg waarborgen?

Hoe kan mijn werklust verminderd worden?

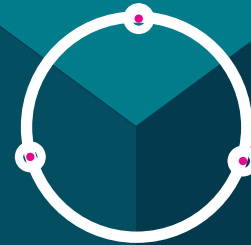
Dilemma

Kans

Uitdaging

Persoonlijk en op maat

Discriminatie

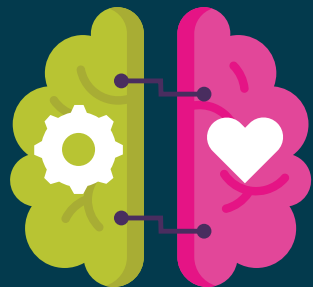
Technologie

Wondzorg registratie software die op basis van automatische beeldanalyse het wondgebied detecteert en analyseert hoe de wond geneest. De inzichten worden automatisch geregistreerd, al dan niet na controle door een menselijke expert.

TIP: Waak er voor dat de uitkomsten en aanbevelingen van technologie niet te gemakkelijk worden overgenomen, maar blijf kritisch nadenken hoe ze passen in context van de individuele cliënt.

Aanbevelingssoftware die de dagrapportages van het ECD automatisch analyseert en daarbij suggesties geeft, bijvoorbeeld over een nieuwe zorgbehoefte. Zo worden registratielasten verlicht, kwaliteit van registratie verbeterd (meer eenheid van taal) en kan de kwaliteit van zorg worden verbeterd.

Wat **WIL** jij doen met data en AI?

Ik wil dat er **duidelijk wordt uitgelegd** wat de technologie doet en in de gaten houdt.

Ik wil dat **technologie ondersteunend** is en niet de menselijke zorg voor mijn naaste vervangt.

Ik wil dat mijn medewerkers gebruik kunnen maken van **betrouwbare data- en AI-toepassingen**, zodat ze efficiënte en kwalitatief goede zorg kunnen leveren.

Ik wil dat mijn collega's en ik **kritisch leren kijken naar de uitkomsten** van data.

En wat vind jij?

Welke kansen en uitdagingen zie je in jouw werk of organisatie? Wil je hier verder over meedenken?

Neem dan contact met ons op

Minke ter Stal

m.terstal@vilans.nl

0629321394